

Чи можна вважати недоотримані кошти новим предметом закупівлі?

Уявімо: вам безмежно пощастило, ви почуті вищестоящою організацією й вам виділено додаткові кошти! Отже, етап недофінансування або скорочення видатків, зменшення обсягів закупівлі пройдено. І тепер виникає потреба у додатковій закупівлі. Отже, як провести таку закупівлю? Чи підпадатиме вона під поняття «новий предмет закупівлі»? Або це вважатиметься його поділом? Нам усім відомо, що поки вибір не зроблено, можливо усе. Отже, остаточне рішення за вами, а ми пропонуємо не витратити час та нерви на сумніви, а ознайомитись з позицією Уповноваженого органу з цього питання і з коментарем редакції з практичними порадами.

Стаття 4 [Закону України «Про публічні закупівлі»](#) (далі — Закон) чітко встановлює, що планування закупівель здійснюється на підставі **наявної потреби** в закупівлі товарів, робіт і послуг. Заплановані закупівлі включаються до річного плану закупівель, який оприлюднюється замовником в електронній системі закупівель протягом п'яти робочих днів з дня затвердження річного плану та змін до нього.

Уявімо, що ви майстерно знаєте цей процес, і перший крок закупівлі — встановлення наявної потреби закупівлі, на який впливає безліч різних чинників (наприклад, джерело фінансування, щорічні обов'язкові витрати, особливості діяльності підприємства тощо), зроблено. Отже, процес планування завершено.

При цьому протягом року обсяги фінансування замовника можуть змінюватися та корегуватись під впливом як об'єктивних, так і повністю непередбачуваних факторів. Зокрема:

- зменшення бюджетних асигнувань на придбання певного предмета закупівлі, що матиме наслідки зменшення обсягів закупівлі, зокрема з урахуванням фактичного обсягу видатків замовника;

- часткове виділення асигнувань (залежно від надходжень до бюджету), а не повна його річна потреба;

- внесення змін до істотних умов договору про закупівлю в частині збільшення ціни за одиницю товару пропорційно збільшенню ціни такого товару на ринку без збільшення суми, визначеної в договорі про закупівлю. Отже, шляхом зменшення фактичного обсягу предмета закупівлі.

Усі ці (а також інші) випадки матимуть різні наслідки для закупівлі, починаючи від внесення змін до договору про закупівлю і завершуючи її відміною. Але це не вирішить проблему наявної потреби у товарах, роботах, послугах. Отже, замовник шукатиме вихід:

або шляхом перерозподілу видатків у межах загального обсягу бюджетних призначень, або зверненням за додатковим фінансуванням, або за рахунок інших джерел фінансування.

Після вирішення питання **фінансування** постає інше: чи виступатиме такий предмет закупівлі новим предметом договору про закупівлю, чи вказані дії будуть розцінені контролюючими органами як поділ предмета закупівлі?

Пропонуємо ознайомитись з відповіддю Уповноваженого органу на офіційний запит № 944/2021 від Фахового коледжу «Х»: *«Нами була здійснена закупівля без використання електронної системи у зв'язку з тим, що двічі не відбулась спрощена закупівля газу. На початку року у зв'язку зі зменшенням фінансування ми зменшили суму договору про закупівлю, зараз у нас є потреба в закупівлі газу. Яку процедуру потрібно проводити?».*

Відповідь на запит така: *«Шановний користувачу, повідомляємо, що відповідь на питання міститься у листі від [03.09.2020 № 3304-04/54160-06](#) “Щодо планування закупівель”, розміщеному [за посиланням](#).*

Водночас зазначаємо, що на інформаційному ресурсі Уповноваженого органу з питань закупівель [за посиланням](#) розміщено відеокурс “Професійно про закупівлі”, в якому розглянута тема “Планування закупівель або що треба знати та розуміти замовникові про планування та визначення предмета закупівлі”.

При цьому відповідь щодо застосування вартісних меж розглянута у запиті № 688/2020 [за посиланням](#)».

Коментар редакції: як бачимо, практичних ситуацій існує безліч і досконало розглянути усі в одній статті неможливо, тому пропонуємо зупинитись на вказаному запиті, приділивши більше уваги практичній стороні питання. Для наочності змодельюємо ситуацію таким чином:

«Річна наявна потреба бюджетної установи в закупівлі природного газу на 2021 рік (ДК 021:2015 — 09123000-7 Природний газ) становить 150 000,00 грн. Ураховуючи вартісні межі, визначені Законом, і категорію замовника, проведено спрощену закупівлю та укладено відповідний договір про закупівлю, загальна вартість якого відповідає очікуваній — 150 000,00 грн.

За результатами прийнятого рішення про скорочення видатків відповідною довідкою внесені зміни до кошторису доходів та видатків установи в частині зменшення бюджетних асигнувань за КЕКВ 2274 “Закупівля природного газу” на загальну суму 50 000 грн, що знайшло своє відображення в укладеному договорі про закупівлю, змінивши його вартість до 100 000,00 грн з урахуванням фактичного обсягу закупівлі.

У подальшому задля задоволення наявної потреби у закупівлі замовником прийнято рішення про перерозподіл бюджетних асигнувань у розрізі економічної класифікації видатків бюджету в межах загального обсягу бюджетних призначень за загальним фондом кошторису та збільшення бюджетних асигнувань за КЕКВ 2274 “Закупівля

природного газу” на покриття фактичної потреби установи в закупівлі природного газу».

УВАГА! Починаючи з цього моменту, у замовника може бути 2 варіанти проведення закупівлі, які повністю залежатимуть від суми додатково виділених або перерозподілених бюджетних асигнувань.

1-й варіант

Додатково довідкою про внесення змін до кошторису доходів і видатків на закупівлю природного газу установі виділено 60 000,00 грн.

Враховуючи вказані у прикладі обставини, та оскільки очікувана вартість наявної потреби у закупівлі зазначеного предмета закупівлі не перевищує граничні 200 000,00 грн (60 000 + 100 000), встановлені статтею 3 Закону, то в цьому випадку замовник після внесення відповідних змін до річного плану може здійснити закупівлю шляхом **проведення спрощеної закупівлі**.

2-й варіант

На момент проведення додаткової закупівлі ринкові ціни на природний газ зазнали суттєвих змін і задля забезпечення необхідного обсягу прийнято рішення щодо виділення додаткових надходжень у сумі 115 000 грн.

Таким чином, на момент останнього виділення замовнику коштів сумарна очікувана вартість предмета закупівлі за ДК 021:2015 — 09123000-7 «Природний газ» перевищує вартісні межі, визначені частиною 1 статті 3 Закону, і становить 215 000,00 грн, з яких:

100 000,00 грн — вартість предмета закупівлі за попередньо укладеним договором про закупівлю;

115 000 грн — додатково виділені кошти на закупівлю природного газу.

Отже, з огляду на зазначені у вказаному прикладі обставини, замовнику під час планування та проведення закупівлі предмета за тим самим кодом єдиного закупівельного словника потрібно враховувати вимоги абзацу 2 частини 10 статті 3 Закону.

У такому випадку замовник повинен внести зміни в річний план та провести закупівлю природного газу шляхом застосування процедури закупівлі «відкриті торги» на загальну суму 115 000,00 грн, дотримуючись при цьому вимог Закону щодо порядку **проведення конкурентної закупівлі**.

На завершення — загальний висновок

Зважаючи на те, що планування здійснюється на підставі **наявної потреби** у закупівлі, то розглянуті способи закупівель **за рахунок додатково виділених коштів не вважатимуться новим предметом закупівлі та новим договором про закупівлю**, оскільки не є такими, які замовник не міг об'єктивно передбачити на етапі первинного планування.

Вид закупівлі для такого предмета закупівлі повинен визначатись замовником з огляду на вартісні межі, визначені Законом, та з урахуванням категорії замовника.

Закон не містить обмежень щодо проведення протягом року декількох процедур закупівель / спрощених закупівель за однаковим предметом закупівлі, запланованим у річному плані, за умови, що вартість кожного такого предмета дорівнює або перевищує межі, встановлені у статті 3 Закону / пункті 28 частини 1 статті 1 Закону.

Замовник не має права ділити предмет закупівлі на частини з метою уникнення проведення процедури відкритих торгів / спрощених закупівель або застосування Закону.